

Konferencja Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego

Celem działalności Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego jest popularyzacja wiedzy o Wschodzie, jego ludach, kulturach i językach. Powstała w Krakowie w roku 1922 organizacja przez trzydzieści lat (do 1952 r.) była jedyną ogólnopolską reprezentacją orientalistów. Należało do niej wielu Karaimów działających zawodowo na polu tej dyscypliny naukowej, jak prof. Ananiasz Zajączkowski, w latach 1949-1958 prezes PTO, od roku 1966 jego Członek Honorowy, Seraja Szapszał, prof. Włodzimierz Zajączkowski, Zygmunt Abrahamowicz, Aleksander Dubiński, Zofia Dubińska czy absolwent warszawskiej turkologii płk Józef Sulimowicz, jak też miłośnicy Orientu, tacy jak pisarz i wydawca Aleksander Mardkowicz czy Samuel Isakowicz (Ickowicz) karaimski działacz społeczny z Gdańska.

PTO jest wydawcą kwartalnika „Przegląd Orientalistyczny”, pierwszego w Polsce wschodznawczego pisma popularnonaukowego – i tu też pojawia się karaimski ślad, gdyż pismo to powstało z przekształcenia „Myśli Karaimskiej”, wychodzącej przed wojną w Wilnie, a której dwa numery zdążyły jeszcze ukazać się w latach 1945-1947, nim wskutek nacisków władz tytuł został zmieniony i przejęty przez PTO.

Oprócz działalności wydawniczej Towarzystwo organizuje i współorganizuje różnego rodzaju imprezy popularnonaukowe, odczyty, prelekcje, wystawy, a także konferencje i sesje naukowe. W kwietniu br. na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się III Ogólnopolska Konferencja Orientalistyczna PTO. Karaimski wątek pojawił się nie tylko w części naukowej, a trzeba przyznać, że w ostatnich latach tematyka karaimska na urządzanych przez PTO imprezach prezentowana była w nader skromnym zakresie, lecz także na polu organizacyjnym. Jednym ze współorganizatorów tegorocznej konferencji (obok PTO i Wydziału Orientalistycznego UW) była Fundacja Karaimskie Dziedzictwo, która w swych celach i zadaniach statutowych ma wpisana współpracę z ośrodkami i organizacjami naukowymi zajmującymi się badaniami nad Karaimami.

Podczas otwarcia Konferencji 18 kwietnia po wystąpieniach prezesa PTO, prof. Marka Dziekana i dziekana Wydziału Orientalistycznego, prof. Jolanty Sierakowskiej-Dyndo, głos zabrał prezes zarządu Fundacji Adam Dubiński, który przypomniał wkład Karaimów w rozwój polskiej orientalistyki oraz przedstawił cele i zamierzenia Fundacji, w wielu punktach zbieżne z działaniami PTO, co pozwala żywić nadzieję na owocną współpracę między tymi organizacjami.

Temat tegorocznej konferencji brzmiał „Pamięć historyczna w kulturach Azji i Afryki”, a tematyki karaimskiej dotyczyły dwa spośród trzydziestu wystąpień. Mariola Abkowicz przedstawiła referat „Imię jako nośnik pamięci rodzinnej i społecznej w kulturze karaimskiej”, w którym zaprezentowała rolę imienia w tradycji karaimskiej jako nośnika pamięci o zmarłych członkach społeczności i reguły jego wyboru na licznych przykładach z materiałów archiwalnych i współczesnej genealogii.

Zichronot, czyli karaimskich modlitw za zmarłych i ich funkcji jako nośników pamięci jednostkowej, rodzinnej i społecznej, a także zmian, jakie w tym zakresie następowały od wieku XVIII do lat 70. XX w., dotyczyło wystąpienie niżej podpisanej. Podstawą analizy było

Wystąpieniu prezesa FKD Adama Dubińskiego przysłuchiwali się prezes PTO prof. dr hab. Marek M. Dziekan i redaktor naczelna „Przeglądu Orientalistycznego” dr Agata Bareja-Starzyńska.

Fot. A. Sulimowicz

Fot. A. Sulimowicz

Sesji, podczas której wygłoszone zostały referaty dotyczące tematyki karaimskiej, przewodniczyła krakowska turkolog, prof. dr hab. Ewa Siemienieć-Golaś.

15 utworów tego typu odnalezionych w karaimskich rękopisach z prywatnych zbiorów w Polsce.

Warto też wspomnieć o interesujących wystąpieniach z zakresu turkologii. Kamila Stanek z Wydziału Orientalistycznego UW, znana czytelnikom „Awazymyz” badaczka przysłów i powiedzeń tureckich i karaimskich, zajęła się

pamięcią wydarzeń historycznych w tureckich idiomach, co stało się okazją do barwnej opowieści o epizodach z dziejów Turcji, które zostały utrwalone w używanych po dziś dzień powiedzonkach. Agata Pawlina, młoda badaczka z Krakowa przedstawiła natomiast próby stworzenia po rewolucji kemalistowskiej nowej muzyki tureckiej, zrywającej z orientalną tradycją, a mimo to noszącej jednak ślady dawnej kultury muzycznej Imperium Osmańskiego.

Pozostałe wystąpienia dotyczyły rozmaitych aspektów pamięci historycznej w kulturach Orientu, od świadomości własnej przeszłości w starożytnym Egipcie i historii w egipskich podręcznikach szkolnych po motywy historyczne w piosenkach mongolskiego zespołu hip-hopowego i opis dramatycznych zdarzeń z pamiętnika koreańskiej damy dworu żyjącej na przełomie XVIII i XIX w. Tak rozległy zakres prezentowanych zagadnień stanowił dla uczestników konferencji i słuchaczy doskonałą okazję do zapoznania się z badaniami w innych specjalnościach, poszerzenia wiedzy, „odświeżenia” spojrzenia na własną dziedzinę badań. Miejmy nadzieję, że karaimskie wątki będą się częściej pojawiać w działaniach PTO, z korzyścią dla obu stron.

Anna Sulimowicz

Europejskie mniejszości spotkały się we Wrocławiu

W stolicy Dolnego Śląska w dniach od 18 do 22 maja br. odbył się kongres Federalnej Unii Europejskich Grup Narodowościowych (FUEN), który został włączony w program Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016. FUEN jest federacją zrzeszającą organizacje mniejszości narodowych z całej Europy. Liczy blisko 90 członków z 33 krajów. W jej skład wchodzi przedstawiciele takich mniejszości jak niemiecka i łemkowska z Polski, Węgrzy z Rumunii czy Tatarzy z Krymu. Członkiem FUEN jest także Związek Polaków w Niemczech.

Ponad 100 delegatów FUEN i zaproszonych gości zjechało się do Wrocławia na doroczny

kongres, który stanowi forum dyskusji oraz wymiany doświadczeń na temat bieżącej sytuacji mniejszości narodowych w Europie oraz ich wyzwań na przyszłość. Tegorocznymi gośćmi spotkania byli Astrid Thors, wysoka komisarka ds. mniejszości narodowych OBWE, Hartmut Koschik, pełnomocnik rządu Republiki Federalnej Niemiec ds. mniejszości, przedstawiciele polskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Jednym z gości był również prezydent Wrocławia, Rafał Dutkiewicz.

Nieoficjalnie Kongres rozpoczął się wieczorem 18 czerwca „Jarmarkiem Narodów”, na którym mogli zaprezentować się wybrane mniejszości będące członkami FUEN. – Jarmark to miejsce